

Scientometrijski pristup znanstvenom radu u polju filozofije

MAJA JOKIĆ

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Hrvatske bratske zajednice 4, HR-10000 Zagreb
mjokic@nsk.hr

PREGLEDNI ČLANAK / PRIMLJENO: 24-05-06 PRIHVAĆENO: 30-05-06

SAŽETAK: Istraživanjima vezanim uz vrednovanje znanstvenog rada u području filozofije na svjetskoj razini bavilo se vrlo malo autora. Zbog specifičnosti ove discipline, scientometrijski istraživati filozofiju unutar humanistike može biti komparativno interesantno, ali ona u ovim istraživanjima svakako zaslužuje posebno mjesto. U ovom radu pokušali smo dobiti uvid u potencijalnu vidljivost hrvatskih filozofskih časopisa indeksiranošću u bazi podataka *The Philosopher's Index* i mjerenjem odjeka članaka kroz citiranost u *Social Science Citation Index (SSCI)* i *Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)*. Citatnom analizom nastojali smo dobiti uvid u komunikacijske odnose hrvatskih filozofskih časopisa. Jedan od osnovnih zaključaka je da u vrednovanju znanstvenog rada u filozofiji, ISI-jeve citatne baze nemaju isti značaj kao za područje prirodnih znanosti ili biomedicine. Očekuje se da će znatno relevantniji instrumentarij u vrednovanju znanstvenog rada u području filozofije biti baza podataka ERIH (*European Reference Index for the Humanities*).

KLJUČNE RIJEČI: Filozofija – vrednovanje znanstvenog rada, citatne analize, časopisi – vrednovanje.

Uvod

Znanstveni rad, bez obzira o kojem se području znanosti radi, po naravi bi djelatnosti trebao biti mjerljiv – s jedne strane, radi praćenja razvoja znanosti o znanosti, a s druge strane iz sasvim pragmatičnih razloga vezanih uz znanstvenu politiku i financiranje. Za oba pristupa koriste se pokazatelji koji su u većoj mjeri zajednički. U osnovi se radi o mjerljivosti znanstvene produkcije i njenom odjeku u relevantnoj znanstvenoj zajednici u odnosu na sve vrste ulaganja u znanstveni rad, što uključuje ljudske, financijske i materijalne potencijale.

Pri usporedbi znanstvene produktivnosti i odjeka znanstvenih radova i ulaganja u prirodne i primijenjene znanosti, društvene odnosno humanističke znanosti, naročito na makro razini, treba točno definirati što se želi postići kako bi se izbjegli površni i krivi zaključci. Isto tako, vrlo oprezno treba interpretirati scientometrijske indikatore i njihove vrijednosti i unutar jedne discipline. Bez poznavanja dinamike razvoja određene discipline, specifičnosti u znanstvenom komuniciranju, navika u objavljivanju rezultata znan-

stvenog rada i ponašanja u citiranju, teško da možemo pravilno interpretirati dobivene scientometrijske indikatore. Upravo stoga ISI (Institute for Scientific Information, Philadelphia, SAD, danas Thomson Scientific) – koji je zasad još uvijek jedina institucija čije se citatne baze koriste kao “standard” u vrednovanju znanstvenog rada – zasebno obrađuje prirodne i primijenjene znanosti u okviru citatne baze SCI (*Science Citation Index*), društvene znanosti u citatnoj bazi SSCI (*Social Science Citation Index*) te znanstvenu produkciju i citiranost iz humanistike i umjetnosti u bazi A&HCI (*Arts & Humanities Citation Index*).

Status filozofije unutar humanističkih znanosti

Usporedbe znanstvene produkcije i njenog odjeka kroz citiranost unutar područja humanističkih znanosti, bez uzimanja u obzir specifičnosti pojedinih disciplina, mogle bi biti upitne. Razlog oprezu leži u činjenici da područje humanistike nije homogeno. Iako se filozofiju najčešće svrstava unutar humanističkih znanosti, njezin se status interpretira različito. Na primjer, Glanzel i Schubert (2003), analizom ISI-jeve nove klasifikacijske sheme znanstvenih polja i potpolja za potrebe scientometrijskih istraživanja, potvrđuju status filozofije unutar područja *Umjetnost i humanistika (Arts & Humanities)* i to u skupini *Filozofija i religija (Philosophy & Religion)*. Istovremeno, ISI u društvene znanosti ubraja etiku, koja je po nekim drugim klasifikacijama dio filozofije.

Prema podjeli koju daje UDK (*Univerzalna decimalna klasifikacija*), jedan od najraširenijih klasifikacijskih sustava znanosti u knjižnicama u svijetu, filozofija je svrstana zajedno s psihologijom u skupinu 1.

*European Science Foundation*¹ filozofiju svrstava u humanističke znanosti zajedno s psihologijom, pedagogijom, muzikologijom, povijesti, antropologijom, arheologijom, jezikoslovljem i književnošću, medijskim istraživanjima i sl. Kavunenko, Khorevin i Luzan (2006) filozofiju ubrajaju u društvene znanosti zajedno s ekonomijom, pedagogijom, političkim znanostima, psihologijom i menadžmentom.

Prema Cullarsovu istraživanju (1998), filozofija se generalno klasificira unutar područja humanističkih znanosti, ali u organizaciji suvremenih sveučilišta, naročito u SAD-u i Velikoj Britaniji, pojedini odjeli filozofiju sve više svrstavaju bliže prirodnim znanostima. Putnam (1997) ovu tvrdnju obrazlaže sve većom prisutnošću analitičke filozofije koja teži za dokazima, za razliku od metafizike, etike i teološke doktrine koje nisu provjerljive (*unverifiable!*). Fuller (1989) za analitičku filozofiju kaže da pokušava izjednačiti svoju metodologiju s prirodnim znanostima i matematikom, za razliku od europske filozofije (*continental philosophy*). Potaknut navedenim tvrdnjama, Cullars ih je pokušao dokazati analizom 539 citata iz 183 knjige iz filozofije

¹ http://www.esf.org/esf_domain_home.php?section=2&language=0&domain=4

objavljenih tijekom 1994. godine, koje su indeksirane u bibliografskoj bazi podataka *The Philosopher's Index*. Rezultati istraživanja pokazali su da se, od ukupnog broja citata, knjige iz područja filozofije citiraju u 84,6% slučajeva. Taj je podatak sličan onome koji su dobili Buchanan i Herubel (1993) citatnom analizom disertacija iz filozofije. U njihovu uzorku, 81,3% citata u disertacijama bile su knjige, a 13,3% članci.

Iz navedenog se može zaključiti da filozofi rjeđe citiraju članke, što dovodi u pitanje tezu da je današnja filozofija bliža prirodnim znanostima nego humanistici. Naime, članak odnosno časopis je u prirodnim i primijenjenim znanostima osnovni komunikacijski medij. Ovu tezu potvrđuje činjenica, dobivena analizom starosti citirane literature, da filozofi suvremenom (*recent*) literaturom smatraju onu objavljenu u posljednjih 20 godina, a tekućom (*current*) onu koja je objavljena u posljednjih 5 godina, što nije karakteristika prirodnih i primijenjenih znanosti.

Zbog navedenih specifičnosti, scientometrijski istraživati filozofiju unutar humanistike može biti komparativno interesantno, ali ona u ovim istraživanjima svakako zaslužuje posebno mjesto.

Teme scientometrijskih istraživanja u filozofiji

Kao što je već naglašeno, indikatori koji se koriste u scientometrijskim istraživanjima najčešće su vezani uz analize znanstvene produkcije i citatne analize, u najširem smislu. Znanstvena produkcija mjeri se brojem objavljenih radova, vrstom radova (članci: vrste članaka, knjige: znanstvene, udžbenici), jezicima na kojima se objavljuje, analizom autorstva (jedan autor, više autora), časopisa u kojima se objavljuje, nakladnika koji objavljuju knjige itd.

Svrha objavljivanja rezultata znanstvenog rada je da budu dostupni auditoriju kojemu su namijenjeni. Ako časopis ili knjiga nisu zastupljeni u relevantnim sekundarnim izvorima i bibliografskim bazama podataka, te ako nisu dostupni u knjižničnim zbirkama, gotovo da ne možemo govoriti da je neki rad objavljen u pravom smislu tog pojma. Ova tvrdnja se sve više proširuje na dostupnost cjelovitih tekstova članaka u elektroničkom obliku. Navedeni indikatori mogu se primijeniti na pojedinog znanstvenika, instituciju, zemlju, regiju, znanstvenu poddisciplinu, disciplinu, područje.

Svrha primjene citatnih analiza je bolje upoznavanje specifičnosti u znanstvenom komuniciranju unutar pojedinog užeg područja, među srodnim i manje srodnim područjima. Citatnim analizama otkrivaju se komunikacijski kanali, ključni autori, ključne publikacije, može se pratiti razvoj znanstvenog područja itd. Rezultati ove vrste istraživanja najčešće se koriste kao doprinosi razvoju znanosti o znanosti odnosno o razvoju pojedine discipline. Citatne analize imaju i pragmatičnu stranu, a ta je vrednovanje znanstvenog rada pojedinih znanstvenika, institucija, zemalja ili časopisa, brojem i vrstom dobivenih citata.

Pretraživanje relevantnih sekundarnih izvora literature, bibliografskih baza podataka, *The Philosopher's Index* i *LISA (Library and Information Science Abstracts)*, na temu vrednovanja znanstvenog rada u polju filozofije, pokazalo je da se radi o području koje je istraživano zanemarivo malo. O znanstvenoj produktivnosti i razvoju filozofije sa scientometrijskog aspekta navedene baze podataka nemaju registriranih radova. Jednu od rijetkih citatnih analiza na uzorku knjiga iz filozofije, koja je već spomenuta, proveo je Cullars (1998).

Šire pretraživanje na temu humanističkih znanosti, također nije dalo veliki broj radova, ali je pokazalo barem pravce istraživanja i trendove. Ovu tvrdnju dokazuju i Nederhof i sur. (1989) čije je istraživanje pokazalo da je relativno mali broj studija koristio bibliometrijske indikatore za praćenje razvoja područja društvenih i humanističkih znanosti u usporedbi s prirodnim znanostima i biomedicinom. Ovi su autori istraživali porast znanja praćenjem broja časopisa i brojem objavljenih knjiga. Utvrdili su da je porast znanstvene literature mjerene porastom broja časopisa za društvene znanosti bio između 40% i 50% u razdoblju od 5 godina, dok je za humanistiku bio oko 10%. No ove rezultate treba uzeti s dozom opreza jer se ne specificira o kojim granama humanistike se radi. Finkenstaedt (1990), pozivajući se na stanje u Njemačkoj do devedesetih godina 20. stoljeća, tvrdi kako se gotovo ništa nije objavljivalo o istraživanjima u području humanistike. Prema njegovu mišljenju, za *fair* pristup vrednovanju znanstvene aktivnosti u području humanistike treba u obzir uzeti specifičnosti humanističkih istraživanja, utjecaj povijesnih momenata i društvenog okruženja.

Jedno od iscrpnijih istraživanja proveli su Hemlin i Gustafsson (1996). Istraživali su čimbenike koji utječu na znanstvenu produktivnost u području humanističkih znanosti i umjetnosti. Prema ovim autorima, klasični način znanstvene produkcije (članci ili znanstvene knjige) ovisi o financiranju, ali i o broju istraživača, što ne znači da je suma uloženog novca proporcionalna znanstvenoj produkciji. Znanstvena produkcija ovisi i o drugim faktorima kao što je npr. životna dob znanstvenika, sposobnost i motivacija, veličina i sastav istraživačke skupine, uloga voditelja te komunikacijski faktori u znanosti, stil istraživanja, znanstvena politika, kao i utjecaji kulture istraživanja. Neki od rezultata njihovih analiza pokazali su da žene znanstvenice, zbog kraće karijere (materinstvo) imaju prosječno manji broj znanstvenih radova u odnosu na kolege. Istraživači u području povijesti i filozofije, za razliku od lingvistike, imaju manju produkciju mjerenu brojem članaka, jer su više okupirani objavljivanjem knjiga.

I Nederhof (2006) naglašava da se bibliometrijski indikatori u području humanističkih znanosti trebaju razmatrati u kontekstu navika i ponašanja znanstvenika u objavljivanju i citiranju. Kao primjer navodi istraživanje provedeno na citatnoj bazi SSCI koja u svom fondu indeksira radove objavljene na engleskom jeziku u 93% do 95% slučajeva, 2% do 3% na njemačkom, 1% na francuskom i 2% na svim ostalim jezicima. Dodatni pokazatelj osobitosti

humanističkih znanosti je podatak da je samo oko 14% radova napisano u koautorstvu. Ovu činjenicu svakako treba uzeti u obzir pri mjerenju znanstvene produktivnosti i rangiranju znanstvenika odnosno institucija ili zemalja.

Iako je u prirodnim znanostima prilično lako mjeriti odjek nečijeg rada citatnim analizama, u humanističkim znanostima o tome se malo zna i malo se istraživalo. Nederhof (2006) je dokazao citatnim analizama i poluvremenom citirane literature, odnosno većom učestalošću citiranja starije literature, da se humanističke znanosti u odnosu na prirodne znanosti teoretski sporije razvijaju. Svojim citatnim analizama u području filozofije znanosti utvrdio je da je prosječna starost citirane literature 39 godina. Za citiranost članaka u društvenim i humanističkim znanostima, na makro razini, karakteristično je da dobivaju citate tek u trećoj odnosno četvrtoj godini po objavljivanju, što je nužno uzeti u obzir kod vrednovanja. Autor naglašava da su knjige i poglavlja u knjigama citirani još i kasnije u odnosu na članke. Predlaže da minimum za očekivanje prvih citata bude razdoblje od pet godina. Na ovaj bi se način potencijalno kompenziralo relativno malu citiranost, u brojčanom smislu. Autor naglašava i činjenicu da citatne baze podataka SSCI i A&HCI imaju znatno više ograničenja u odnosu na područje koje indeksira citatna baza SCI. Mnogi značajni časopisi iz područja društvenih znanosti i humanistike koji se publiciraju u Europi nisu zastupljeni u SSCI i A&HCI,² iako su u njima objavljeni radovi pisani na engleskom jeziku. Njihove šanse da budu citirani u odnosu na zastupljene časopise znatno su manje. S druge strane, naglašava da bez obzira na ograničenja koja imaju, ISI-jeve citatne baze ipak indeksiraju najvažnije časopise iz pojedinih područja na svjetskoj razini. Van Leeuwen (2006) se u svom istraživanju pridružuje tvrdnji da su društvene i humanističke znanosti općenito slabo zastupljene u ISI-jevima citatnim bazama podataka, a naročito su slabo zastupljeni časopisi iz zemalja ne-engleskog govornog područja.

Prema Nederhofu (2006) naročito veliki nedostatak ISI-ja za područje humanističkih znanosti je što nema statističku bazu podataka za knjige i ostalu građu, kao što ima za časopise iz područja prirodnih, primijenjenih i društvenih znanosti, JCR (*Journal Citation Reports*). Svjesni navedenih činjenica, u *European Science Foundation* razmatraju ideju da se kreira citatna baza podataka *Humanities Citation Index*, koja bi obuhvatila sadašnjih 15 polja.³

Kao što je naglašeno i prokomentirano, pretraživanjem relevantnih baza podataka za područje filozofije, *The Philosopher's Index* i *LISA*, dobiven je vrlo skroman popis radova koji su za temu scientometrijskih istraživanja imali polje filozofije, odnosno područje humanističkih znanosti. Kako bi se lakše snašli u sustavu vrednovanja znanstvenog rada iz filozofije, kao jedan

² Niti jedan hrvatski filozofski časopis nije zastupljen u ovim bazama podataka.

³ http://www.esf.org/esf_domain_home.php?section=2&language=0&domain=4 (pregledano 04. 04. 2006.)

primjer istraživanja u ovom članku bit će prikazana znanstvena produkcija hrvatskih filozofskih časopisa i njihov odjek mjereno citiranošću u bazama SSCI i A&HCI u razdoblju od 1991. do ožujka 2006.

Vidljivost hrvatskih filozofskih časopisa

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske financira ili sufinancira 210 časopisa iz svih područja znanosti i djelatnosti, što znači da se u ovoj skupini nalaze znanstveni, znanstveno-stručni, stručni i znanstveno-popularni časopisi. Od te brojke, prema klasifikaciji znanosti *European Science Foundation*, u područje humanistike ubraja se 72 hrvatska časopisa, što je jedna trećina u odnosu na ukupan broj hrvatskih časopisa. Kako bismo dobili uvid u svjetske omjere znanstvenih časopisa po velikim cjelinama, navodimo usporedbu broja časopisa koji indeksiraju ISI-jeve baze A&HCI i SCI. A&HCI obrađuje oko 1300 časopisa, a SCI 5900 časopisa, što je približan omjer 1:5.

Kako bi se dobio uvid u svjetsku časopisnu produkciju, pretražena je baza podataka *Ulrich's Web*. Iako se radi o bazi podataka koja nije naročito pouzdana jer podatke o časopisima daju uredništva i ne ažurira se redovito, to je jedina baza podataka koja donosi generalije o časopisima (izdavač, mjesto izdanja, godina, dinamika izlaženja, područje, zastupljenost u sekundarnim izvorima informacija, cijena časopisa i sl.). Pretraživanjem *Ulrich's Web* baze podataka, dobiven je podatak da je aktivnih 881 časopisa koji se bave problematikom filozofije. Koliko su podaci dobiveni iz ove baze pouzdani možemo zaključiti na temelju podataka o hrvatskim filozofskim časopisima. Za 5 od naših 6 časopisa dobiva se podatak da su indeksirani, ali samo se *Filozofska istraživanja* navode u skupini koja ima recenzentski postupak. Časopis *Prolegomena* registriran je u ovoj bazi, ali se ne radi o hrvatskom časopisu. Ograničavanjem pretraživanja na filozofske časopise koji su u kategorijama akademski/znanstveni, aktivni i zastupljeni u relevantnim bibliografskim bazama, *Ulrich's Web* registrira 700 časopisa. U ovoj skupini ne nalaze se hrvatski časopisi *Metodički ogleđi*, *Prolegomena*, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* i *Synthesis philosophica*, iako svi zadovoljavaju navedene kriterije. Navedene kriterije, prema *Ulrich's Web*, zadovoljavaju samo *Croatian Journal of Philosophy* i *Filozofska istraživanja*.

Problem s navedenim rezultatima je u činjenici da ovu bazu podataka gotovo sve knjižnice u svijetu konzultiraju u nabavi i odabiru znanstvenih časopisa. Ukoliko naši časopisi ne zadovoljavaju kriterije po kojima knjižnice najčešće pretražuju kako bi se došlo do relevantnog izbora časopisa za svoje zbirke, naravno da će im biti smanjena mogućnost da budu dostupni široj znanstvenoj zajednici konzultiranjem knjižničnih zbirki.

Tablica 1. Hrvatski filozofski časopisi: zastupljenost u *The Philosopher's Index* i citiranost prema A&HCI i SSCI

Časopis	Godina početka izlaženja	Razdoblje zastupljenosti u <i>The Philosopher's Index</i> (pretraživano u travnju 2006); broj radova	Broj citata	Broj citata / broj radova
<i>Croatian Journal of Philosophy</i>	2001.	2001–2004; 113	9	0,079
<i>Filozofska istraživanja</i>	1980.	1984–2005; 1045	14	0,013
<i>Metodički ogledi</i>	1990.	1992–2004; 59	2	0,033
<i>Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine</i>	1975.	1986–2004; 167	3	0,017
<i>Prolegomena</i>	2002.	2002–2004; 72	*	
<i>Synthesis Philosophica</i>	1986.	1986–2005; 258	23	0,089

Iz Tablice 1 vidljivo je da su sadržaji *Synthesis Philosophica* i *Filozofskih istraživanja* relativno ažurno obrađeni u najrelevantnijem sekundarnom izvoru za filozofiju (*The Philosopher's Index*), što ne vrijedi za ostala četiri hrvatska filozofska časopisa. Praktično, to znači da članci objavljeni u hrvatskim filozofskim časopisima od 2004. do danas za širu znanstvenu javnost zapravo ne postoje. *Synthesis Philosophica*, *Prolegomena* i *Croatian Journal of Philosophy* sa svojim su sadržajima uključeni u *The Philosopher's Index* od početka izlaženja časopisa, što ne vrijedi za ostala tri hrvatska filozofska časopisa.

Pogledamo li godine početka izlaženja hrvatskih filozofskih časopisa, uočiti ćemo da se radi o području koje se razvija. Pored četiri filozofska časopisa, do devedesetih godina 20. stoljeća, početkom 21. stoljeća, točnije u 2001. i 2002, javljaju se još dva filozofska časopisa. Svih šest časopisa izlazi redovito, što potvrđuje tezu o razvoju ove discipline u Hrvatskoj.

Citatne analize hrvatskih filozofskih časopisa

Broj dobivenih citata na radove objavljene u naših pet časopisa – *Prolegomena* je izuzeta – u razdoblju od 1991. do travnja 2006. iznenađujuće je nizak i prosječno po radu iznosi 0,044 citata. Analizom citiranosti pojedinog časopisa slika je nešto drugačija. *Synthesis Philosophica* i *Croatian Journal of Philosophy* imaju prosječan broj citata po radu 0,089 odnosno 0,079. Ako se uzme u obzir razdoblje dostupnosti časopisa, tada *Croatian Journal of Philosophy* na određeni način ima bolje rezultate. Naime, *Croatian Journal of*

* U SSCI i A&HCI postoji nekoliko časopisa s naslovom *Prolegomena* i bilo je vrlo teško pouzdano utvrditi koji citat pripada upravo našem časopisu.

Philosophy je počeo s izlaženjem 2001. godine, a praćeno razdoblje je od 1991. do travnja 2006.

Pregledom citiranosti filozofskih časopisa koji su zastupljeni u bazi podataka A&HCI, prosječan broj citata je desetak puta veći u odnosu na naše časopise. Dobiveni podaci potvrđuju, barem djelomično, tvrdnju Nederhofa (2006) da časopisi koji nisu zastupljeni u A&HCI imaju potencijalno manju šansu za citiranjem. Vjerojatno, više utjecaja na odjek radova iz hrvatskih filozofskih časopisa ima i činjenica na kojim su jezicima pisani. To najbolje potvrđuju časopisi *Synthesis Philosophica* i *Croatian Journal of Philosophy*, koji izlaze na engleskom jeziku, odnosno na njemačkom i francuskom jeziku.

Citatnom analizom utvrđena je komunikacijska shema naših časopisa, što je vidljivo iz Tablice 2. Budući da za sada ne postoji niti jedna druga citatna baza podataka za područje filozofije odnosno šire humanističkih znanosti, podatke smo mogli koristiti jedino iz ISI-jevih citatnih baza podataka SSCI i A&HCI.

Opća karakteristika citata u filozofiji na svjetskoj razini prosječno je mali broj citata koje određeni rad dobiva. Ta brojka je najčešće od 1 do 3 citata, s rijetkim iznimkama većeg broja citata. Ova tvrdnja vrijedi i za analizirane hrvatske filozofske radove.

Tablica 2. Citatna analiza hrvatskih filozofskih časopisa u SSCI i A&HCI u razdoblju od 1991. do travnja 2006.

Hrvatski filozofski časopisi	Časopisi zastupljeni u SSCI i A&HCI koji citiraju članke iz našeg uzorka	Vrste citata
<i>Croatian Journal of Philosophy</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Ethics</i> 2. <i>Journal of Philosophy of Education</i> 3. <i>Law and Philosophy</i> 4. <i>Mind</i> 5. <i>Philosophical Quarterly</i> 6. <i>Philosophy Today</i> 7. <i>Topoi – An International Review of Philosophy</i> 	Svi citati su strani i neovisni
<i>Filozofska istraživanja</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Društvena istraživanja</i> 2. <i>Filozofski vestnik</i> 3. <i>Journal of Contemporary Asia</i> 4. <i>Kant-Studien</i> 5. <i>Pamietnik literacki</i> 6. <i>Philosophisches Jahrbuch</i> 7. <i>Studies in East European Thought</i> 8. <i>Weimarer Beitrage</i> 	7 stranih autora i 7 hrvatskih autora (svi citati hrvatskih autora u <i>Društvenim istraživanjima!</i>)

Hrvatski filozofski časopisi	Časopisi zastupljeni u SSCI i A&HCI koji citiraju članke iz našeg uzorka	Vrste citata
<i>Metodički ogledi</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Collegium Antropologicum</i> 2. <i>European Journal of Psychology of Education</i> 	Oba citata autori iz Hrvatske
<i>Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Filozofia</i> 2. <i>Journal of the History of Ideas</i> 3. <i>Byzantinoslavica</i> 	Svi citati su strani i neovisni
<i>Synthesis Philosophica</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>American Catholic Philosophical Quarterly</i> 2. <i>Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen</i> 3. <i>Consciousness and Cognition</i> 4. <i>Croatian Medical Journal</i> 5. <i>Deutsche Zeitschrift für Philosophie</i> 6. <i>Erkenntnis</i> 7. <i>Ethics</i> 8. <i>History of Political Thought</i> 9. <i>Inquiry – An Interdisciplinary Journal of Philosophy</i> 10. <i>Journal of Chinese Philosophy</i> 11. <i>Journal of Pragmatics</i> 12. <i>Journal of the History of Ideas</i> 13. <i>Litterature</i> 14. <i>Metaphilosophy</i> 15. <i>Organization Studies</i> 16. <i>Philosophisches Jahrbuch</i> 17. <i>Social Philosophy & Policy</i> 18. <i>Studies in East European Thought</i> 19. <i>Tijdschrift voor filosofie</i> 20. <i>Verifiche</i> 21. <i>Zeitschrift für Religions- und Geistesgeschichte</i> 	20 stranih autora koji citiraju radove iz našeg časopisa; 3 hrvatska autora

Pogledamo li komunikacijske odnose u kojima svjetski relevantni časopisi prepoznaju hrvatske filozofske časopise kao relevantne, citiranjem, opet se izdvajaju *Synthesis Philosophica* i *Croatian Journal of Philosophy*. Ta dva časopisa temeljem ovog parametra predstavljaju ključni komunikacijski kanal u prijenosu i razmjeni poruka sa svjetski relevantnim časopisima iz filozofije.

Časopis *Filozofska istraživanja* citira 7 stranih časopisa, s tim da ga hrvatski časopis *Društvena istraživanja* citira u 50% slučajeva. I ovaj pokazatelj je

značajan jer dokazuje da radove objavljene u hrvatskim filozofskim časopisima prate svjetski relevantni časopisi i prepoznaju ih kao relevantne.

U citatnim analizama razlikovanje vrste citata (samocitati ili neovisni citati) vrlo je bitno. Neovisni citati pokazuju prepoznatljivost časopisa ili autora na međunarodnoj razini, što posebno vrijedi za filozofiju. Za časopise male znanstvene zajednice i zemlje koja nije s engleskog govornog područja, ti podaci u vrednovanju znanstvenog rada imaju poseban značaj. Naime, citiranost nekog rada izravni je pokazatelj njegova odjeka u relevantnoj zajednici. Za filozofske radove, relevantna zajednica, slično kao i u prirodnim znanostima, nema državnih granica, ona je univerzalna.

Problematično kod citata iz filozofije je nepostojanje relevantnog citatnog instrumentarija. Takav instrumentarij bi trebao osim časopisa pratiti i knjige i zbornike radova: jedno rješenje mogli bi biti nacionalni citatni indeksi odnosno Europski citatni indeks za humanistiku.

Zaključak

Područje filozofije vrlo je malo scientometrijski obrađivano i u svijetu. S praktičnog aspekta vrednovanja znanstvenog rada u ovom području to je otežavajuća okolnost. Za prihvatljivo mjerenje znanstvene produktivnosti brojem objavljenih članaka u relevantnim časopisima i brojem objavljenih knjiga trebalo bi izraditi kriterije i razraditi način vrednovanja. Trebalo bi definirati kriterije što se smatra relevantnim časopisom iz filozofije i vrijede li svjetski prihvaćeni parametri kvalitetnih časopisa i za filozofiju. Na primjeru ovog teksta razrađen je jedan od aspekata u određivanju relevantnosti časopisa.

U vrednovanju znanstvenog rada u filozofiji, ISI-jeve citatne baze nemaju isti značaj kao za područje prirodnih znanosti ili biomedicine. Važno mjesto u vrednovanju vidljivosti radova iz filozofije imaju relevantne sekundarne baze podataka, npr. *The Philosopher's Index*, *ATLA* i srodni sekundarni izvori ovisno o području primjene filozofije, *Sociological Abstracts*, *Worldwide Political Abstracts*, *ERIC* itd. jer nude potencijalnu dostupnost relevantnoj svjetskoj znanstvenoj zajednici.

Izgradnjom baze podataka *ERIH (European Reference Index for the Humanities)*, mogla bi se povećati vidljivost hrvatskih filozofskih časopisa, naročito ako bi osim teksta na hrvatskom imali i paralelno engleski tekst ili barem prošireni sažetak na engleskom jeziku. Njihov odjek mogao bi se pratiti citatnim indeksom koji bi se iz takve baze podataka mogao razviti.

Kao što je u tekstu naglašeno, u filozofiji su knjige još uvijek dominantan oblik znanstvenog komuniciranja. Svjesni ove činjenice, nezaobilazno bi ih trebalo uključiti u bazu *ERIH*. Ista primjedba se odnosi i na zbornike radova.

Osim uključenosti navedenih izvora znanstvenih informacija iz filozofije u predmetno definirane baze podataka, dodatno praćenje prepoznatljivosti

znanstvenih publikacija pružaju novi mrežni servisi kao što je npr. Google Scholar, koji je otvoreni sustav (<http://scholar.google.com>).

Bibliografija

Buchanan, A. i Herubel, J.V.M. (1993), "Comparing materials used in philosophy and political science dissertations: A technical note", *Behavioral & Social Science Librarian*, 12(2), str. 63–70.

Cullars, J.M. (1998), "Citation characteristics of English-language monographs in philosophy", *Library & Information Science Research*, vol. 20, br. 1, str. 41–68.

Finkenstaedt, T. (1990), "Measuring research performance in the humanities", *Scientometrics*, vol. 19, br. 5–6, str. 409–417.

Fuller, C.O. (1989), "Philosophy of science since Kuhn: on the revolution that has yet to come", *Choice*, vol. 12, str. 595–601.

Glanzel, W. i Schubert, A. (2003). "A new classification scheme of science fields and subfields designed for scientometric evaluation purposes", *Scientometrics*, vol. 56, br. 3, str. 357–367.

Kavunenko, L., Khorevin, V. i Luzan, K. (2006), "Comparative analysis of journals on social sciences and humanities in Ukraine and the world", *Scientometrics*, vol. 66, br. 1, str. 123–132.

Hemlin, S. i Gustafsson, M. (1996), "Research production in the arts and humanities. A questionnaire study of factors influencing research performance", *Scientometrics*, vol. 37, br. 3, str. 417–432.

Nederhof, A.J., Zwaan, R.A., De Bruin, R.E. i Dekker, P.J. (1989), "Assessing the usefulness of bibliometric indicators for the humanities and the social and behavioural sciences: A comparative study", *Scientometrics*, vol. 15, br. 5–6, str. 423–435.

Nederhof A.J. (2006), "Bibliometric monitoring of research performance in the social sciences and the humanities: A review", *Scientometrics*, vol. 66, br. 1, str. 81–100.

Putnam, H. (1997), "A half century of philosophy, viewed from within", *Deidalus*, vol. 26, str. 175–208.

van Leeuwen T. (2006), "The application of bibliometric analyses in the evaluation of social science research. Who benefits from it, and why it is still feasible", *Scientometrics*, vol. 66, br. 1, str. 133–154.

Scientometric Approach to Evaluation of Scientific Work in Philosophy

MAJA JOKIĆ

ABSTRACT: Few authors worldwide have conducted some research on the evaluation of scientific work in the field of philosophy. Due to specificity of this discipline, scientometric research of philosophy inside the humanities can be comparatively interesting, but philosophy should have a special position in this research. In this paper we have tried to get an insight into the potential visibility of Croatian philosophy journals indexed by *The Philosopher's Index*, and by measuring their impact through citations by *Social Science Citation Index* (SSCI) and *Arts & Humanities Citation Index* (A&HCI). Using citation analysis, we have tried to establish the communication relationship between Croatian and other philosophy journals worldwide and to determine significance of Croatian philosophy journals. One of our main conclusions is that the evaluation of scientific work in philosophy by ISI citation databases does not have the same importance as it has in the field of science or biomedicine. Furthermore, database ERIH (*European Reference Index for the Humanities*) is expected to become more relevant instrument in the evaluation of scientific work in the field of philosophy.

KEY WORDS: Philosophy – evaluation of scientific work, citation analysis, journals – evaluation.
